

Toespraak voor de presentatie van Reinjan Mulders roman *Coffee Company*, 15 november 2011

Beste Reinjan, geachte aanwezigen,

Mijn naam is Pieter de Bruijn Kops en als Reinjans redacteur hier bij Nieuw Amsterdam wil ik allereerst graag u allen bedanken voor uw komst naar deze feestelijke bijeenkomst ter gelegenheid van de presentatie van Reinjans nieuwe boek: *Coffee Company*.

Een speciaal welkom ook aan Dirk van Delft, directeur van museum Boerhaave en hoogleraar Materieel Erfgoed van de Natuurwetenschappen in Leiden, die straks iets zal zeggen over de bijzondere figuur van J.H. van 't Hoff, en die namens zijn museum, dat als geen ander de betekenis van het natuurwetenschappelijk onderzoek voor ons land probeert levend te houden, het eerste exemplaar in ontvangst zal nemen uit handen van de auteur, die zelf zal toelichten hoe het is om in deze tijd uitgever te zijn van 33 Nobelprijswinnaars of meer en voor de 21ste keer Frankfurt te bezoeken.

Dit brengt mij trouwens op het feit – een klein zijspoor even – dat, hoewel velen van de genodigden gelukkig aanwezig zijn, er een afmelding kwam uit Doebai, van iemand die daar voor het eerst de Arabische boekenbeurs bezoekt. Jammer genoeg kwam er ook een afmelding uit Irak, van Reinjans collegaschrijver Arnon Grunberg. Een retourvlucht Irak-Amsterdam bleek vandaag niet haalbaar.

Reinjans vorige boek, *Opnieuw beginnen*, dat hij samen met Marli Huijer schreef, en dat ik ook met veel plezier als redacteur begeleid heb, moet hem op het idee gebracht hebben: opnieuw beginnen, en wel als romanschrijver.

Want wat wel heel bijzonder is aan deze presentatie, is dat het hier gaat om een roman, de eerste roman, geschreven door Reinjan. Dat is niet zomaar iets. Vandaag nog zei een collega tegen mij dat zij een keer aanzat aan een redactorendiner in Frankfurt, dat toen iemand vroeg: “Wie heeft er hier allemaal weleens gedacht dat-ie toch graag een keer een roman wou schrijven?” en dat toen zonder uitzondering iedereen zijn vinger opstak.

Maar welke redacteur of uitgever kómt daar ook toe? Het zijn er maar weinigen, zoveel is wel zeker, maar Reinjan heeft het aangedurfd, gedaan én voltooid. Wat een moed is daar wel niet voor nodig! Stel je voor dat al die auteurs die je vroeger zelf begeleid hebt het lezen en denken: jeetje, nou, en dát is nou jarenlang mijn redacteur geweest?

Daar komt nog eens bij dat Reinjan jarenlang literatuurredacteur en criticus bij *NRC Handelsblad* is geweest. En over hoeveel moed moet je dán beschikken, om je eigen literaire vrucht in de klauwen te werpen van de literatuurleeuwen die jou zijn opgevolgd en die, misschien wel gnuivend en in ieder geval likkebaardend, wel eens even zullen kijken wat meneer Mulder er zelf van bakt? Ik geef het je te doen.

Ook bijzonder is het om op relatief late leeftijd met een roman te komen. Ik heb het hem nooit gevraagd, maar volgens mij is Reinjan

geen 29 meer. Het voordeel daarvan, althans voor een schrijver die de hele wereldliteratuur inmiddels wel zo'n beetje kent, is dat je hem niets meer hoeft te vertellen over de stijlmiddelen en verteltechnieken die er zoal bestaan. Hij kan putten uit een groot reservoir van literaire instrumenten die hij bij anderen in bedrijf heeft gezien. En ik kan u verklappen dat *Coffee Company* dan ook vol mooie verrassingen zit in dit opzicht.

Wat ik ook bijzonder vind, Reinjan, is dat je al zo veel gedaan hebt in je leven vóóordat je je eerste roman schreef. Volgens mij zelfs veel meer, en ook veel meer *verschillende* dingen, dan de meeste anderen van boven de laten we zeggen 29. Om je bio'tje passend te krijgen voor de aanbiedingstekst, de achterflap en het persbericht hebben we er dan ook veel uit moeten schrappen, veel dingen waarvan je dan denkt: goh, en dat heeft-ie óók nog gedaan! Zo ben je ook nog actief geweest als beeldend kunstenaar. Zelfs het gerenommeerde museum waarnaar u hier op het balkon als u wilt, en een beetje hard blaast, rookkringetjes kunt blazen, heeft onlangs belangstelling getoond voor het opnemen in zijn collectie van Reinjans beeldende werk. Welke debuterende romancier kan zeggen dat hij ook waarschijnlijk al bijna in het Rijksmuseum hangt?

Ook voor mij was dit de eerste roman die ik als redacteur mocht begeleiden. Ik heb het met heel veel plezier gedaan. Ik ga er natuurlijk van uit dat velen je roman met veel plezier zullen lezen, want dat is wat deze roman verdient, maar ook als dat niet zo zou zijn, dan hebben we toch samen al vast heel veel pret gehad om dit boek. Want het is volgens mij geschreven, of althans gedeeltelijk geschreven, vanuit een enorme hoeveelheid humor. Als u soms denkt, wat hoor ik

nu vaak het woord ‘veel’, ik heb van Reinjan geleerd dat het herhaaldelijk gebruiken van hetzelfde woord, bij non-fictie vaak een taboe, bij fictie juist vaak heel leuk en zinvol kan zijn.

Het is ook een interessante roman. Want waar gaat hij nou eigenlijk over? Over koffie? Over de Nobelprijs? Over Van 't Hoff? Over modes in de uitgeefwereld? Over mislukking? Over decepties? Over de Coffee Company? Is het een zedenschets? Een ideeënroman? Ontwikkelingsroman? Een sleutelroman? Gaat hij over bravoure? Over identiteit? Over Polen en pseudo-Polen? Over de vercommercialisering van het uitgevervak? Over scheikunde? Of toch eigenlijk over de liefde? Het komt er allemaal in voor. Reinjan, je hebt echt iets unieks geboetseerd.

Ik las toevallig onlangs een interview van een aantal jaren geleden met de beeldhouwer Nel van Lith. De interviewer, Paul van Vliet, vroeg haar naar het essentiële verschil tussen boetseren en hakken. Het kernachtige antwoord luidde: “Bij boetseren komt er wat bij, bij hakken gaat er wat af.” En dan schrijft Paul van Vliet erachteraan: “Korter kan het niet. Ze moet er zelf om lachen.” Reinjan, jij hebt geboetseerd, heel zorgvuldig. Over elke zin heb je nagedacht. Over de volgorde van de woorden in elke zin. Over de interpunctie, over alles. Dat merkte ik steeds weer. Kwam ik met iets waarvan ik dacht dat het een intelligente verbeteringssuggestie was, dan was jouw reactie veelal zoiets als: “O ja, nee maar dat heb ik juist expres gedaan. Dat mag in een roman. Ik doe dat omdat...” En dan volgde er een reden waar geen speld tussen te krijgen was. Of mijn suggestie werd vriendelijk afgeserveerd met de woorden “o nee, maar dat moet je juist nooit doen in een roman” of iets van gelijke strekking. Ik heb van

jou dan ook meer geleerd dan ik van menig andere romanschrijver geleerd zou hebben, denk ik. Het was eigenlijk steeds alsof ik te maken had met een VOLLEERD romanschrijver. Wat moet het heerlijk voor je zijn geweest om de vele kneepjes van het romanschrijversvak, zoals je die kende van nabij, nu zelf in praktijk te kunnen brengen.

Waar *Coffee Company* nu eigenlijk over gaat, die vraag wil ik graag aan u allen als lezers overlaten, en het laten bij een stevige aanbeveling dit bijzondere boek te lezen, want één ding is zeker: Sinds de *Max Havelaar* is er niet meer zo sterk over de koffiebranche geschreven!

Reinjan, van harte gefeliciteerd met je eerste roman! Ik hoop en verwacht dat veel lezers, en heus niet alleen scheikundigen, er een groot plezier aan zullen beleven.

Dank u allen voor uw aandacht.

Pieter de Bruijn Kops